

Advies**Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
8 mei 2026****Advies over het verenigings- en registratieregister**

Op 7 april 2026 werd de SARC door minister-president van de Vlaamse Regering Matthias Diependaele om advies verzocht over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, wat betreft het verenigings- en registratieregister.

SITUERING

Het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023 vormde de juridische basis voor het verenigingsregister, maar twee jaar na de operationalisering blijkt dit kader onvoldoende om de werking van zowel het verenigingsregister als het verenigingsloket sluitend te ondersteunen. Het voorliggende voorontwerp van decreet versterkt daarom het e-govdecreet.

De verhouding tussen het Verenigingsregister en het Verenigingsloket wordt expliciet decretaal onderbouwd, door de rol van 'gegevensmediator' te introduceren.

Daarnaast wordt de in het decreet gebruikte terminologie aangepast: de term '*afdeling*', die tot verwarring kon leiden, wordt vervangen door het meer neutrale begrip '*subvereniging*'. Het invoeren van de term '*subvereniging*' in de Vlaamse regelgeving moet de juridische realiteit van verenigingen duidelijker maken, verwarring wegnemen en de werking van het Verenigingsloket versterken. De term moet een ondubbelzinnig onderscheid maken tussen autonome feitelijke verenigingen en niet-autonome onderdelen van een koepelvereniging. Tegelijk wordt er een sensibiliseringscampagne richting koepelorganisaties opgestart om de bewustwording te stimuleren.

Tot slot worden drempels voor gegevensdeling weggenomen door te voorzien in de vrijwillige aansluiting van koepelverenigingen op het verenigingsregister, en de mogelijkheid voor gegevensinitiatoren zonder eigen technische infrastructuur om onder voorwaarden gebruik te maken van het platform van de gegevensmediator.

ADVIES

Momenteel voorziet het Verenigingsloket twee categorieën: verenigingen met rechtspersoonlijkheid (vzw's en stichtingen) en feitelijke verenigingen (zonder rechtspersoonlijkheid). In de praktijk bestaan er ook verenigingen die naar buiten toe functioneren als aparte entiteiten (bv. lokale afdelingen), maar juridisch geen autonome vereniging zijn. De courante term *afdeling* binnen het sociaal-cultureel veld, wordt beschouwd als te vaag en wordt in verschillende sectoren anders ingevuld.

Het voorstel om de term subvereniging in te voeren om een eenduidige categorie te creëren voor onderdelen die geen rechtspersoonlijkheid hebben en intrinsiek deel uitmaken van een koepelvereniging, moet een onderscheid mogelijk maken met feitelijke verenigingen die wél autonoom zijn en enkel via lidmaatschap verbonden kunnen zijn met een koepel.

De sectorraad benadrukt dat het **veld diverser is dan “koepel–afdeling”** met o.a. feitelijke verenigingen die zelf onderstructuren hebben en gemengde modellen. De invoering van een nieuwe term kan opnieuw verwarring creëren of bestaande problemen verschuiven.

Een term die bedoeld is als operationele categorie kan in de praktijk ook **normatieve/juridische effecten** krijgen, met risico op geschillen tussen koepels en lokale entiteiten over autonomie en aansprakelijkheid. Wat bijvoorbeeld indien lokale vrijwilligers onbedoeld foutief registreren of een relatie verkeerd inschatten; achteraf kunnen daar juridische of bestuurlijke gevolgen aan verbonden zijn.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk is van mening dat sensibilisering rond de juridische relatie tussen afdelingen/lokale groepen en de koepelvereniging op termijn een meerwaarde kan zijn voor de sector. In die zin kan het invoeren van de nieuwe term ‘subvereniging’ het veld ertoe aanzetten de eigen juridische relatie onder de loep te nemen en antwoorden te formuleren op vragen die in het veld leven. In de mate dat deze operatie sensibiliserend werkt en samenspraak stimuleert, kan dit een stap vooruit zijn.

Volgens de sectorraad ligt een belangrijke sleutel tot succes in het voorzien van een uitgebreide communicatie-en sensibiliseringsstrategie. De sectorraad vraagt daarom om **voldoende tijd en ruimte in te bouwen voor (getrapte) sensibilisering**. De invoering van een nieuw begrip moet het resultaat zijn van een traject, niet het beginpunt.

Als de term decretaal wordt verankerd terwijl er nog veel praktische en juridische uitklaringen nodig zijn, zet die een (succesvolle) implementatie onder druk. De strakke timing om deze aanpassing eind 2026 te operationaliseren, geeft te weinig ruimte om de sector voldoende te informeren. De sectorraad vraagt om voldoende tijd en ruimte te voorzien voor het voorafgaand traject met koepelorganisaties om interne statuten, afspraken en aansprakelijkheidskaders te verduidelijken. Koepels moeten voldoende tijd krijgen om een intern traject op te starten. Het succesvol lanceren van het begrip naar het veld is pas mogelijk wanneer er voldoende kennis en draagvlak is gecreëerd bij

koepelorganisaties. Pas wanneer de term voldoende gekend en gedragen is, kan de term succesvol worden geïmplementeerd naar het brede veld.

De sectorraad wil sterk benadrukken dat er aanzienlijke risico's verbonden zijn aan een te snelle juridische verankering van de nieuwe term. De sectorraad vraagt voldoende alertheid **voor mogelijke (onbedoelde) neveneffecten** en vraagt om de mogelijke impact van de invoering van de term ruimer te bekijken zodat het gebruik van "subvereniging" binnen het e-gov-kader geen onbedoelde dominosteen wordt in andere discussies. De invoering kan bijvoorbeeld doorwerken naar andere juridische kaders (o.a. verenigingsrecht, fiscaliteit) en naar private actoren (banken, verzekeraars) die de term als voorwaarde of uitsluitingsgrond kunnen gaan gebruiken.

Daarnaast vraagt de sectorraad aandacht voor de federale vrijwilligerswet (art. 5), waarin de immuniteit van vrijwilligers afhankelijk kan zijn van de vraag of een lokale groep "als afdeling kan worden beschouwd". De introductie van een nieuwe Vlaamse term kan hier **juridische onzekerheid** creëren.

Hier zicht op krijgen, vraagt ook betrokkenheid van juridische experts en een kijk over sectoren en beleidskaders heen.

De sectorraad wijst erop dat een evaluatie van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen op federaal niveau in voorbereiding is. Het kan aangewezen zijn om deze oefening af te wachten, zodat de terminologie en juridische kaders op elkaar kunnen worden afgestemd.

CONCLUSIE

Gezien bovenstaande elementen, is de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van oordeel dat het **niet opportuun is om de term *subvereniging* op dit moment decretaal te verankeren.**

De sectorraad adviseert om **eerst een grondig traject** te organiseren met koepelorganisaties, juridische experts en betrokken sectoren waarbij de ruimere impact wordt bekeken en er voldoende draagvlak wordt opgebouwd. Pas wanneer dit traject is afgerond en er voldoende duidelijkheid en consensus bestaat, kan overwogen worden om de term decretaal te verankeren.